

Wyniki monitoringu bylicy pontyjskiej *Artemisia pontica*

Spis treści

1. WYNIKI MONITORINGU BYLICY PONTYJSKIEJ ARTEMISIA PONTICA CAŁA POLSKA WPROWADZENIE	2
I. INFORMACJE OGÓLNE.....	2
2. WYNIKI MONITORINGU BYLICY PONTYJSKIEJ ARTEMISIA PONTICA W REGIONIE ALPEJSKIM	6
3. WYNIKI MONITORINGU BYLICY PONTYJSKIEJ ARTEMISIA PONTICA W REGIONIE KONTYNENTALNYM	7
II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA	7
II.A.1 WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA STANOWISKACH	9
II.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA STANOWISKACH	10
II. B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKA :.....	11
III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000	15
4. WYNIKI MONITORINGU BYLICY PONTYJSKIEJ ARTEMISIA PONTICA CAŁA POLSKA	16
IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBECYCH I NWAŻYJNYCH	16
V. UWAGI DO METODYKI EWENTUALNE PROPOZYCJE ZMIAN NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ.....	16
VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH	16
VII. INNE UWAGI	17
VIII. WYKONAWCY MONITORINGU	17
IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKU BYLICA PONTYJSKA ARTEMISIA PONTICA	18

1. Wyniki monitoringu bylicy pontyjskiej *Artemisia pontica* cała Polska wprowadzenie

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. KOD i nazwa gatunku

Artemisia pontica L. – bylica pontyjska

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek

Kontynentalny

3. Koordynatorzy główni: obecny i w poprzednich badaniach

2009-2011 Joanna Perzanowska

2015-2018 Grzegorz Leśniański

4. Koordynatorzy krajowi: obecny i w poprzednich badaniach

2009-2011 Joanna Perzanowska

2015-2018 Piotr Myjak

5. Ewentualni współpracownicy obecni i w poprzednim badaniu

2009-2011 Róża Kazimierczakowa

2015-2018 brak

6. Eksperti lokalni obecni i w poprzednich badaniach

2009-2011 Joanna Perzanowska

2015-2018 Bogusław Binkiewicz

Rysunek 1: Bylica pontyjska *Artemisia pontica*

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań – zestawienie.

Monitorowane stanowisko bylicy pontyjskiej <i>Artemisia pontica</i>	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych		Region biogeograficzny	Uwagi
	Poprzednio 2009-2011	Teraz 2015-2018		
Ostra Góra	lipiec wrzesień	lipiec sierpień	kontynentalny	-

W obu przypadkach prace prowadzono w optymalnym okresie, zalecanym przez PMS. Ze względu na bardzo zbliżony termin prowadzenia badań oraz brak istotnych różnic w warunkach pogodowych nie miały one wpływu na ewentualne różnice w wynikach.

8. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy (cykle), ile nowych, ile usuniętych oraz niemonitorowanych w danym etapie

Tab. 1. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla bylicy pontyjskiej *Artemisia pontica* monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych stanowisk bylicy pontyjskiej <i>Artemisia pontica</i> w latach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Pozostała liczba stanowisk do monitorowania w bieżącym cyklu	Uwagi
		W regionie ALP	W regionie CON	RAZEM				
2009-2011	2010	Nie występuje	1	1	-	-	-	2009-2011 był pierwszym cyklem monitoringu
2015-2018	2016	Nie występuje	1	1	-	-	-	-

Liczba stanowisk nie ulegnie zmianie, gdyż jest to jedyne stanowisko tego gatunku w kraju.

Tab. 1A. Liczba obszarów przypadająca na poszczególne etapy badań dla bylicy pontyjskiej *Artemisia pontica* monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów ze stanowiskami bylicy alpejskiej <i>Artemisia pontica</i> w latach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Pozostała liczba obszarów do monitorowania w bieżącym cyklu	Uwagi
		W regionie ALP	W regionie CON	RAZEM				
2009-2011	2010	Nie występuje	1	1	-	-	-	2009-2011 był pierwszym cyklem monitoringu
2015-2018	2016	Nie występuje	1	1	-	-	-	-

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała.

Gatunek włączony w program Państwowego Monitoringu Środowiska – w cyklu w latach 2009-2011, monitoring wykonano w 2011 r. Metodyka nie była zmieniana.

10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Przy ocenie tendencji ilościowych populacji bylicy pontyjskiej oraz stanu siedliska wykorzystano dane publikowane w pracy "Ostra Góra na Garbie Pińczowskim - teren zasługujący na ochronę" (Pełka A. 1995, Chrońmy Przyrodę Ojczystą 51(5): 47-52) oraz informacje z Polskiej Czerwonej Księgi Roślin (2014).

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia stanowisk

W monitoringu uwzględniono jedyne, uważane za naturalne, krajowe stanowisko. Wyniki badań są reprezentatywne dla kontynentalnego regionu biogeograficznego i całej Polski.

Rysunek 2: Mapa rozmieszczenia stanowisk monitoringowych gatunku

12. Informacja o liczbie działek prywatnych

Badań nie prowadzono na prywatnych działkach.

2. Wyniki monitoringu bylicy pontyjskiej *Artemisia pontica* w regionie alpejskim

W regionie alpejskim nie prowadzono monitoringu ze względu na brak zidentyfikowanych stanowisk gatunku

3. Wyniki monitoringu bylicy pontyjskiej *Artemisia pontica* w regionie kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab.2. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku bylica pontyjska *Artemisia pontica* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku bylica pontyjska <i>Artemisia pontica</i> na stanowiskach						Suma monitorowanych stanowisk	
		Liczba stanowisk z daną oceną:							
		FV		U1		U2		poprzednio w latach 2009-2015	teraz w latach 2015-2018
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz		
		w latach 2009-2011	w latach 2015-2018	w latach 2009-2011	w latach 2015-2018	w latach 2009-2011	w latach 2015-2018		
Populacja	Liczebność ¹⁾	1	1	-	-	-	-	1	1
	Zagęszczenie	1	1	-	-	-	-	1	1
	Liczba (%) pędów generatywnych	1	1	-	-	-	-	1	1
	Typ rozmieszczenia	1	1	-	-	-	-	1	1
	Stan zdrowotny	1	1	-	-	-	-	1	1
	Parametr <i>Populacja</i>	1	1	-	-	-	-	1	1
Siedlisko gatunku	Powierzchnia potencjalnego siedliska	1	1	-	-	-	-	1	1
	Powierzchnia zajętego siedliska	1	1	-	-	-	-	1	1
	Zwarcie warstwy zielnej		-	1	1	-	-	1	1
	Miejsca do kiełkowania		-	-	1	1	-	1	1
	Wysokość warstwy zielnej		-	1	1	-	-	1	1
	Zwarcie warstwy krzewów	1	1		-	-	-	1	1
	Gatunki obce, inwazyjne	-	1	1	-	-	-		
	Gatunki ekspansywne	1	1		-	-	-	1	1
	Wojłok (martwa materia organiczna)	-	1	1	-	-	-	1	1
	Parametr <i>Siedlisko gatunku</i>	-	-	1	1	-	-	1	1
Perspektywy ochrony		1	1	-	-	-	-	1	1
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		-	-	1	1	-	-	1	1

¹⁾podkreślenie oznacza wskaźnik kardynalny

Tab. 2A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony wskaźników i parametrów łącznie tylko na tych stanowiskach (1), na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku bylica pontyjska *Artemisia pontica* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Nazwa wskaźnika i parametru/Stan ochrony		ZMIANY OCEN gatunku bylica pontyjska <i>Artemisia pontica</i>							Suma stanowisk, na których powtarzano badania
		Liczba stanowisk z daną zmianą oceny, w tym rzeczywistą							
		poprawa			pogorszenie			brak zmian	
		o 1 stopień	o 2 stopnie (z U2 na FV)	Razem poprawa	o 1 stopień	o 2 stopnie (z FV na U2)	Razem pogorszenie		
Populacja	<u>Liczebność¹⁾</u>	-	-	-	-	-	-	1	1
	Zagęszczenie	-	-	-	-	-	-	1	1
	Liczba (%) pędów generatywnych	-	-	-	-	-	-	1	1
	Typ rozmieszczenia	-	-	-	-	-	-	1	1
	Stan zdrowotny	-	-	-	-	-	-	1	1
	Parametr <i>Populacja</i>	-	-	-	-	-	-	1	1
Siedlisko gatunku	Powierzchnia potencjalnego siedliska	-	-	-	-	-	-	1	1
	Powierzchnia zajętego siedliska	-	-	-	-	-	-	1	1
	Zwarcie warstwy zielnej	-	-	-	-	-	-	1	1
	Miejsca do kiełkowania	1	-	1	-	-	-	-	1
	<u>Wysokość warstwy zielnej</u>	-	-	-	-	-	-	1	1
	<u>Zwarcie warstwy krzewów</u>	-	-	-	-	-	-	1	1
	<u>Gatunki obce, inwazyjne</u>	1	-	1	-	-	-	-	1
	<u>Gatunki ekspansywne</u>	-	-	-	-	-	-	1	1
	Wojłok (martwa materia organiczna)	1	-	1	-	-	-	-	1
	Parametr <i>Siedlisko gatunku</i>	-	-	-	-	-	-	1	1
Parametr <i>Perspektywy ochrony</i>		-	-	-	-	-	-	1	1
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		-	-	-	-	-	-	1	1
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych		Brak zmian pozornych							

¹⁾podkreślenie oznacza wskaźnik kardynalny

OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach 1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na stanowiskach

- **Liczebność (kardynalny) – ocena FV:** Na monitorowanym stanowisku stwierdzono większą liczbę pędów w porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringowego. W 2010 roku liczebność szacowana na około 1500-2000 pędów kwitnących, w 2016 r. – około 2450 pędów.
- **Zagęszczenie – ocena FV:** Na monitorowanym stanowisku stwierdzono zagęszczenie zbliżone do obserwowanego w poprzednim cyklu monitoringu. W 2010 r. notowano max. 100-150 pędów/m², a średnio 10-15 pędów/m² a w 2016 wynosiło: maksymalne: 115-135 pędów/m², średnie: 20-60 pędów/m²
- **Liczba (%) osobników generatywnych – ocena FV:** Na stanowisku stwierdzono w 2016 r. mniejszy udział osobników generatywnych (około 590 pędów kwitnących co stanowi 24% liczebności populacji) w porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringowego w 2010 r. (40%), jednak wartość nadal mieściła się we właściwym zakresie.
- **Typ rozmieszczenia – ocena FV:** Wskaźnik oceniono analogicznie jak w poprzednim cyklu monitoringu. Większość pędów rosła w skupiskach, pomiędzy nimi notowano pojedyncze, rozproszone osobniki.
- **Stan zdrowotny – ocena FV:** Na monitorowanym stanowisku w obu cyklach nie stwierdzono zmian chorobowych ani obecności pasożytów.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na stanowiskach

- **Powierzchnia potencjalnego siedliska: – FV:** Stwierdzono powiększenie powierzchni potencjalnie dogodnego siedliska na stanowisku. W 2010 r. oceniono ją na ok. 4 ary, obecnie – 15 arów. Wynika to z przeprowadzenia zabiegów ochronnych, w tym usunięcia części zarośli z centralnej części murawy – pozostały jedynie na obrzeżach.
- **Powierzchnia zajętego siedliska – FV:** Stwierdzono powiększenie powierzchni zajętej przez gatunek na stanowisku z około 2 do 6,7 ara. Wskazuje to na tendencje ekspansywne i polepszenie warunków siedliskowych na stanowisku.
- **Zwarcie warstwy zielnej – U1:** Stwierdzono zmniejszenie się zwarcia warstwy zielnej ze 100 do około 95%, prawdopodobnie wskutek prowadzonych zabiegów ochronnych, w tym usuwania zarośli w centralnej części murawy.
- **Miejsca do kiełkowania – U1:** Stwierdzono polepszenie oceny wskaźnika w porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringowego z U2 do U1. W 2010 r. murawa osiągała pełne (100%) zwarcie, w 2016 r. - 95%.
- **Wysokość warstwy zielnej (kardynalny) – U1:** Wskaźnik oceniono tak samo jak w poprzednim cyklu monitoringu. W 2010 r. wskaźnik przyjmował wartości od 30 do 35 cm, obecnie zakres jest szerszy: 15-58 cm, ale średnia nieco niższa - około 28 cm.
- **Zwarcie warstwy krzewów (kardynalny) – FV:** Na monitorowanym stanowisku stwierdzono właściwą wartość tego wskaźnika. W 2010 r. ocenione na <1%, w 2016 r. na około 2-3%, co wskazuje na niewielki wzrost zwarcia krzewów, będący efektem przemian sukcesyjnych.

- **Gatunki obce, inwazyjne – FV:** Na stanowisku monitoringowym nie obserwowano gatunków inwazyjnych. Wartość wskaźnika uległa poprawie z U1 na FV dzięki usunięciu czeremchy amerykańskiej *Padus serotina*.
- **Gatunki ekspansywne (kardynały) – FV:** Na stanowisku monitoringowym stwierdzono 3 gatunki pokrywające łącznie około 8% powierzchni: kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, perz siny *Elymus hispidus*, jeżyna popielica *Rubus caesius*; takie samo pokrycie dla tych samych gatunków stwierdzono także w 2010 r.
- **Wojłok (martwa materia organiczna) – FV:** Na monitorowanym stanowisku stwierdzono poprawę wartości omawianego wskaźnika z U1 na FV. W 2010 r. oceniany na 2 cm, w 2016 r. przyjmował wartości 0-2,5 cm, średnio około 0,4 cm.

II.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacja na stanowiskach

Stan populacji w regionie kontynentalnym (a tym samym w Polsce) został określony jako właściwy (**FV**).

Stan parametru właściwy, bez istotnych zmian w stosunku do poprzedniego okresu monitoringowego. Stwierdzono nieco większą liczbę pędów oraz mniejszy udział osobników generatywnych w porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringowego.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedlisko gatunku na stanowiskach

Stan siedliska w regionie kontynentalnym (a tym samym w Polsce) został określony jako niezadowolający (**U1**).

Stan parametru niezadowolający, bez zmian w stosunku do poprzedniego okresu monitoringowego. Warunki siedliskowe na razie nie uległy zasadniczym zmianom, pomimo polepszenia wartości części wskaźników (powiększenie powierzchni potencjalnej i zajętej przez gatunek, zmniejszenie zwarcia warstwy zielnej).

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektywy ochrony gatunku na stanowiskach

Perspektywy ochrony w regionie kontynentalnym (a tym samym w Polsce) zostały określone jako właściwe (**FV**).

Stan parametru właściwy, bez zmian w stosunku do poprzedniego okresu monitoringowego. Populacja stabilna, dzięki przeprowadzeniu zabiegów ochronnych stan siedliska nie ulega pogorszeniu.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Stan ochrony gatunku w regionie kontynentalnym został określony jako niezadowolający (**U1**).

Stan parametru niezadowalający, bez zmian w stosunku do poprzedniego okresu monitoringowego. Na ocenę wpłynął niezadowalający stan siedliska. Stanowisko jest obecnie jednym krajowym, uważanym za naturalne (Kaźmierczakowa 2014).

II. B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKA:

Tab. 3. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla gatunku bylica pontyjska *Artemisia pontica* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny gatunku bylica pontyjska <i>Artemisia pontica</i> na poszczególnych stanowiskach							
						Populacja		Siedlisko gatunku		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
						w latach 2009-2011	w latach 2015-2018	w latach 2009-2011	w latach 2015-2018	w latach 2009-2011	w latach 2015-2018	w latach 2009-2011	w latach 2015-2018
1	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	Świętokrzyskie, Garb Pińczowski	312	Ostra Góra	FV	FV	U1	U1	FV	FV	U1	U1
Suma poszczególnych ocen stanowisk					FV	1	1	-	-	1	1	-	-
					U1	-	-	1	1	-	-	1	1
					U2	-	-	-	-	-	-	-	-
					XX	-	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen						1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1
UWAGI: Brak													

Tab. 4. Aktualne oddziaływania łącznie - **dane ogólne** - na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku bylica pontyjska *Artemisia pontica* – monitoring skończony – *stan badań na koniec 2016 r.*

KOD	AKTUALNE ODDZIAŁYWA NIE	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływa niem -razem poprzednio 2009-2011	Liczba stanowisk z danym oddziaływa niem - razem teraz 2015-2018	Liczba stanowisk gatunku bylica pontyjska <i>Artemisia pontica</i> z danym oddziaływaniem i intensywnością																	
					Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -		
					Poprzednio 2009-2011									Teraz 2015 -2018								
					A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
A03.03	Zaniechanie / brak koszenia	Zaprzestano użytkowania murawy	1/1	0/1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
A04.03	Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	1/1	0/1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
B01.02	Sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzime)	Podjęta próba zalesienia północnych stoków	1/1	0/1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
G05.01	Wydeptywanie, nadmiernie użytkowanie	Kilka ścieżek	1/1	1/1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
H05.01	Odpadki i odpady stałe	Pojedyncze śmieci	0/1	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Liczba stanowisk, na których stwierdzono oddziaływania/liczba wszystkich monitorowanych stanowisk					0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	1/1	1/1	0/1	1/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	1/1	0/1	0/1	0/1
Liczba wystąpień oddziaływań o określonym wpływie i intensywności /liczba stanowisk, na których zdiagnozowano oddziaływania o danym wpływie i intensywności					0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	1/1	2/1	0/0	1/1	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	2/1	0/0	0/0	0/0

Tab.4.A. Zmiany¹⁾ aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla gatunku bylica pontyjska *Artemisia pontica* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

KOD	AKTUALNE ODDZIAŁYWANIE	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk gatunku bylica pontyjska <i>Artemisia pontica</i> z danym oddziaływaniem razem	Liczba stanowisk na których nie nastąpiły zmiany -	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa↑, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie↓, w tym w intensywności
A03.03	Zaniechanie / brak koszenia	Zaprzestano użytkowania murawy	1/1	-	1	-
A04.03	Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	1/1	-	1	-
B01.02	Sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzące)	Podjęta próba zalesienia północnych stoków	1/1	-	1	-
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Kilka ścieżek	1/1	1	-	-
H05.01	Odpadki i odpady stałe	Pojedyncze śmieci	1/1	-	-	1
Podsumowanie zmian: Brak tradycyjnego użytkowania częściowo skompensowały działania ochronne (usunięcie podrostów drzew i krzewów).						

¹⁾ przy uwzględnieniu wszystkich okresów badawczych

STAN I ZMIANY W CZASIE POSZCZEGÓLNYCH AKTUALNYCH ODDZIAŁYWAŃ DLA GATUNKU NA STANOWISKACH

Podsumowanie:

A03.03 Zaniechanie / brak koszenia – oddziaływanie wykazywane w monitoringu w 2010 roku, ocenione wówczas jako silne, obecnie nie uwzględnione ze względu na dobry stan zachowania siedliska.

A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu – oddziaływanie wykazywane w monitoringu w 2010 roku, ocenione wówczas jako silne, obecnie nie uwzględnione ze względu na dobry stan zachowania siedliska.

B01.02 Sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzące) – oddziaływanie wykazane w poprzednim okresie monitoringu. Obecnie stwierdzono usunięcie młodych osobników czeremchy amerykańskiej.

G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie – zarówno w cyklu 2009-2011, jak i w obecnym stwierdzono słaby wpływ neutralny.

H05.01 Odpadki i odpady stałe – w obecnym cyklu stwierdzono słaby neutralny wpływ.

Komentarz:

Oddziaływania nie uległy istotnym zmianom. Na stanowisku obserwowano pojedyncze śmieci oraz kilka wydeptanych ścieżek. Brak tradycyjnego użytkowania częściowo skompensowały działania ochronne (usunięcie podrostów drzew i krzewów).

Tab.5. Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla gatunku bylica pontyjska *Artemisia pontica* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

KOD	ZAGROŻENIE PRZEWIDYWANE W PRZYSZŁOŚCI	Uszczegółowienie wytłumaczenie na czym polega	Liczba stanowisk gatunku bylica pontyjska <i>Artemisia pontica</i> z danym zagrożeniem		Liczba stanowisk gatunku bylica pontyjska <i>Artemisia pontica</i> z daną intensywnością zagrożenia					
					Intensywność zagrożenia					
					A		B		C	
			poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
			w latach 2009-2011	w latach 2015-2018	w latach 2009-2011	w latach 2015-2018	w latach 2009-2011	w latach 2015-2018	w latach 2009-2011	w latach 2015-2018
K02.01	Ewolucja biocenotyczna	Zarastanie murawy przez krzewy	1/1	1/1	-	-	1	-	-	1
K04.01	Konkurencja	Rozrastanie się ekspansywnych gatunków	1/1	1/1	-	-	-	-	-	1
Liczba stanowisk, na których zdiagnozowano zagrożenia o danej intensywności/liczba wszystkich monitorowanych stanowisk					0/1	0/1	0/1	0/1	1/1	1/1
Liczba wystąpień zagrożeń o określonej intensywności /liczba stanowisk, na których zdiagnozowano zagrożenia o danej intensywności					0/0	0/0	0/0	0/0	2/1	2/1

Tab.5.A. Zmiany¹⁾ przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla gatunku bylica pontyjska *Artemisia pontica* - monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

KOD	ZAGROŻENIE PRZEWIDYWANE W PRZYSZŁOŚCI	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk gatunku bylica pontyjska <i>Artemisia pontica</i> - razem	Liczba stanowisk na których nie nastąpiły zmiany -	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa [↑] , w tym zmniejszenie intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie [↓] , w tym zwiększenie intensywności
K02.01	Ewolucja biocenotyczna	Zarastanie murawy przez krzewy	1/1	-	1	-
K04.01	Konkurencja	Rozrastanie się ekspansywnych gatunków	1/1	-	-	1
Suma stanowisk (podsumowanie zmian): Brak tradycyjnego użytkowania częściowo skompensowały działania ochronne (usunięcie podrostów drzew i krzewów).						

¹⁾ przy uwzględnieniu wszystkich okresów badawczych

STAN I ZMIANY W CZASIE W ZAKRESIE I INTENSYWNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH PRZEWIDYWANYCH ZAGROŻEŃ DLA GATUNKU NA STANOWISKACH

Podsumowanie:

Przewiduje się wystąpienie następujących oddziaływań o słabym negatywnym wpływie:

K02.01 Ewolucja biocenotyczna - Zarastanie murawy przez krzewy. Oddziaływanie obserwowane wcześniej, obecnie oddziaływanie zmniejszone przez działania ochronne (usunięcie podrostów drzew i krzewów).

K04.01 Konkurencja - Rozrastanie się ekspansywnych gatunków. Oddziaływanie wcześniej pominięte.

Komentarz:

Najpoważniejszym zagrożeniem są przemiany sukcesyjne. Ponieważ siedlisko bylicy pontyjskiej ma charakter półnaturalny, zostało ukształtowane w wyniku działalności człowieka – do zachowania jego charakteru wymaga ekstensywnego użytkowania. Na razie brak tradycyjnego użytkowania częściowo skompensowały działania ochronne (usunięcie podrostów drzew i krzewów).

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

W Polsce znane i monitorowane jest tylko jedno naturalne stanowisko bylicy pontyjskiej. Znajduje się ono na terenie obszaru Natura 2000: PLH260034 Ostoja Szaniecko-Solecka. W związku z tym wyniki dla obszaru są takie same, jak dla stanowiska, a wszelkie uwagi i komentarze odnośnie stanowiska odnoszą się także do obszaru Natura 2000.

4. Wyniki monitoringu bylicy pontyjskiej *Artemisia pontica* cała Polska

podsumowanie

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

Tab. 10. Lista gatunków obcych inwazyjnych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu gatunku bylica pontyjska *Artemisia pontica* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Oceniony Obszar Natura 2000	Id stanowiska	Stanowisko gatunku bylica pontyjska <i>Artemisia pontica</i>		Obserwowane GATUNKI OBCE INWAZYJNE			
		w regionie ALP	w regionie CON	Poprzednio (lata 2009-2011)		Teraz (lata 2015-2018)	
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH260034 Ostoja Szaniecko-Solecka	312	-	Ostra Góra	czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i>	Nie stwierdzono	

Tabela 10 A Porównanie stwierdzonych gatunków obcych inwazyjnych na stanowiskach gatunku bylica pontyjska *Artemisia pontica* z poprzednimi latami

Lp.	STWIERDZONE GATUNKI OBCE INWAZYJNE NA STANOWISKACH GATUNKU BYLICA PONTYJSKA <i>ARTEMISIA PONTICA</i>		Liczba stanowisk	
	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Poprzednio (lata 2009-2011)	Teraz (lata 2015-2018)
1	czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i>	1	0

PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

W trakcie monitoringu w 2010 roku stwierdzono na stanowisku obecność 1 gatunku obcego – czeremchy amerykańskiej *Padus serotina*. Obecnie jednak nie potwierdzono występowania gatunku w zasięgu monitorowanego stanowiska, prawdopodobnie posadzone osobniki zostały usunięte.

V. UWAGI DO METODYKI EWENTUALNE PROPOZYCJE ZMIAN NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Nie wnosi się uwag do metodyki monitoringu gatunku i nie proponuje się jej zmiany.

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Brak informacji o terminie przeprowadzonych zabiegów ochronnych. Stwierdzono usunięcie młodych okazów czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* oraz podrostu drzew i krzewów w środkowej części murawy. Murawę cechuje obecnie prawidłowa struktura przestrzenna. Dla zachowania siedliska gatunku we właściwym stanie ochrony wskazane byłoby przywrócenie ekstensywnego użytkowania terenu (wypas, koszenie) co 2-3 lata.

VII. INNE UWAGI

Brak uwag.

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11. Eksperci lokalni badanych stanowisk gatunku bylica pontyjska *Artemisia pontica* wg obszarów Natura 2000 – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Lp.	Lokalizacja stanowiska z gatunkiem bylica pontyjska <i>Artemisia pontica</i>				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (wykonawcy monitoringu)	
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			poprzednio	teraz
							w latach 2009-2011	w latach 2015-2018
1	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	Świętokrzyskie, Garb Pińczowski	kontynentalny	312	Ostra Góra	Joanna Perzanowska	Bogusław Binkiewicz

IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKU BYLICA PONTYJSKA *ARTEMISIA PONTICA*

Jedyne znane stanowisko występowania bylicy pontyjskiej *Artemisia pontica* o charakterze naturalnym w Polsce to Ostra Góra (województwo świętokrzyskie), położone w granicach obszaru Natura 2000 PLH260034 Ostoja Szaniecko-Solecka. Gatunek, ze względu na zajmowane półnaturalne siedliska – murawy kserotermiczne, wymaga ochrony czynnej. Pomędzy latami monitoringu z 2011 i 2016 roku, stwierdzono usunięcie nasadzeń ceremchy amerykańskiej *Padus serotina* oraz podrostu drzew i krzewów w środkowej części murawy, co miało korzystny wpływ na populację, wykazującą tendencje wzrostowe.

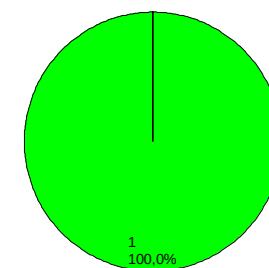
REGION KONTYNENTALNY

Stan populacji (FV)

Zarówno poprzednio, jak i obecnie stan populacji został oceniony jako właściwy (FV). Nie zaobserwowano istotnych zmian w stosunku do poprzedniego okresu monitoringowego. Stwierdzono nieco większą liczbę pędów oraz mniejszy udział osobników generatywnych w porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringowego.

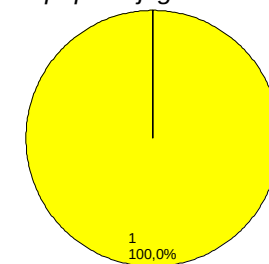
Stan siedliska(U1)

Zarówno poprzednio, jak i obecnie stan siedliska został oceniony jako niezadowalający (U1). Warunki siedliskowe nie uległy zasadniczym zmianom, pomimo polepszenia wartości części wskaźników (powiększenie powierzchni potencjalnej i zajętej przez gatunek, zmniejszenie zwarcia warstwy zielnej) w wyniku działań ochrony czynnej.

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowalający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan niezany

Rysunek 3: Stan populacji gatunku

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowalający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan niezany

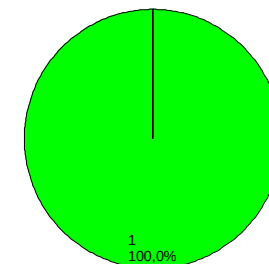
Rysunek 4: Stan siedliska gatunku

Perspektywy ochrony (FV)

Zarówno poprzednio, jak i obecnie parametr perspektywy ochrony został oceniony jako właściwy (FV). Populacja stabilna, dzięki przeprowadzeniu zabiegów ochronnych stan siedliska nie ulega pogorszeniu.

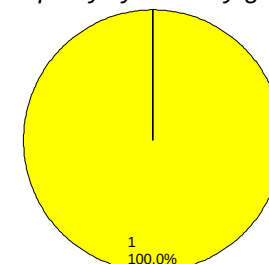
Stan ochrony (U1)

Zarówno poprzednio, jak i obecnie stan ochrony na badanym stanowisku został oceniony jako niezadowolający (U1). Ocena ta jest konsekwencją niezadowolającego stanu siedliska.

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Rysunek 5: Perspektywy ochrony gatunku

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Rysunek 6: Ogólny stan ochrony gatunku